

# Wpływ zajęć plastycznych na rozwój dziecka w wieku przedszkolnym

„Jeśli ma się rozwijać wyobraźnia dziecka, trzeba jej dać czymś się karmić.”  
M. Mead

Twórczość plastyczna jest bardzo ważnym elementem w wychowaniu dziecka, gdyż wspiera jego wszechstronny i harmonijny rozwój. Edukacja plastyczna wiąże się z pierwszym tworzeniem i pierwszym przeżywaniem sztuki, a także z zaspokojeniem potrzeby estetycznej u dzieci. Wyzwała uczucia i emocje oraz pozwala na samorealizację.

## Etapy rysunku dziecięcego:

I. **Stadium bazgrot.** Trwa ono od około 2 do 4 lat. Dzieli się na trzy etapy:

1. **Stadium bazgroty bezładnej** – zaczyna się od około 18 miesiąca życia. Dziecka nie interesuje odtwarzanie otoczenia, tylko ruchy, jakie wykonuje podczas rysowania, chwytą kredkę całą rączką, rysuje bardzo zamasyście, wykracza poza kartkę. Ważne jest, by uczyć dzieci, aby patrzyły na swoje ruchy, aby śledziły, jak rysują.

2. **Bazgranie kontrolowane** – następuje po około 6 miesiącach od rozpoczęcia bazgrot. Dziecko zauważa związek między ruchem, jaki wykonuje a tym, jaki podczas tej czynności powstaje znak na papierze. Uważa, aby nie wykroczyć poza kartkę. Zaczyna kontrolować swoje ruchy. Próbuje trzymać kredkę na różne sposoby, jednak najczęściej dopiero około 3 roku życia maluszek będzie potrafił chwycić ją prawidłowo. Rysunki stają się kolorowe, kontrastowe, ale barwa odgrywa podrzędną rolę.

3. **Nazywanie bazgrot** – zaczyna się mniej więcej w wieku 3,5 lat. Jest to o tyle ważny etap, że pokazuje, iż zmienił się sposób myślenia dziecka, gdyż wie już, co chce narysować, opowiada o tym. Nazywa to, co już narysował, choć tak naprawdę jeszcze nie można tego rozpoznać na rysunku. Dziecko zaczyna wybierać sobie różne barwy.

II. **Stadium przedschematyczne** – na tym etapie są już najczęściej dzieci w wieku od 4 do 7 lat.

Występuje tu tzw. egocentryzm dziecięcy, tzn., że wizerunek dziecka jest większy niż inne elementy na rysunku. Można też zauważyć słaby związek pomiędzy wybraną przez dziecko barwą dla jakiegoś przedmiotu, a jego oryginalnym kolorem. Na rysunku 4-latka można już rozpoznać kształty, 5-latek stara się narysować postać człowieka. Na początku są to tzw. „głownogi” (koło – to głowa, a 2 pionowe kreski – to nogi). Z czasem dziecko wzbogaca ten schemat. Rysunki dziecka 6-letniego mają już konkretną tematykę.

III. **Stadium schematu** – zaczyna się około 7-go, a kończy w 9-tym roku życia. Dziecko eksperymentuje i opracowuje własne schematy przedmiotów. Nieustannie je udoskonala, wzbogaca o liczne szczegóły, co zbliża je do naturalnego wyglądu. Dziecko uświadamia sobie związek między barwą narysowanego przedmiotu a jego rzeczywistym kolorem. Posługuje się konturem, ale może też pokolorować elementy obrazka. Używa symbolu – linii podstawy.

Zajęcia plastyczne to różne formy aktywności, do których zalicza się:

- rysowanie kredkami: świecowymi, ołówkowymi, pastelami, flamastrami, kredą, świecą itp.;
- stemplowanie na papierze, płótnie, szkle;
- malowanie farbami wodnymi: plakatowymi, klejowymi, akwarelą;

- modelowanie rzeźby pełnej i płaskorzeźby;
- wycinanka z papieru i tkanin ;
- konstruowanie z tworzywa przyrodniczego i materiałów przemysłowych.

Podstawowym celem edukacji plastycznej jest z jednej strony uwrażliwianie dziecka na różne zjawiska wizualne, jak światło, barwa, kształt, proporcje, kompozycja i jej związek z konstrukcją oraz funkcją przedmiotu. Z drugiej zaś strony, to kształcenie zdolności emocjonalnego przeżywania różnych wartości plastycznych, eksperymentowanie materiałem i narzędziem oraz swobodne wyrażanie przeżyć i doświadczeń w twórczości plastycznej.

W trakcie działania należy pozwolić dziecku na swobodne skojarzenia, własne odczucia, które z naszą pomocą poprowadzą je do budowania obrazu siebie i świata. Stopniowo, w trakcie wielorakich twórczych doświadczeń należy przedstawiać dziecku obiektywne - istniejące poza jego dziecięcym światem zależności, reakcje, cechy i wartości. Tworzenie jest realizacją własnej doskonałości, poczucia, że jest się w stanie wszystkiego dokonać. Dostarczając dziecku tak różnorodny materiał plastyczny warto pamiętać, że barwy najbardziej pasjonują dzieci, są bowiem czynnikiem, który pozwala ujawniać nastrój emocjonalny i ekspresję przeżywanych treści. Kolorystyka jest podstawową cechą decydującą o uroku i oryginalności wytworów tego okresu. W dziecięcych pracach przedszkolaków można dostrzec zestawy spokojne, stonowane lub ostre i kontrastowe, zgaszone lub wesołe, ciepłe lub zimne. Dominują tu kolory zasadnicze: czerwienie, żółcienie i błękity, a także zielenie i czernie.

Co więc oznaczają kolory, którymi maluje dziecko?

- Szary – dziecko odczuwa lęk, niepokój oraz brak pewności siebie;
- Czarny – dziecko ma poczucie zagrożenia, tłumi swoją agresję;
- Różowy – spontaniczność;
- Pomarańczowy – pobudzenie wewnętrzne;
- Ciemno niebieski – dziecko próbuje kontrolować własne emocje;
- Ciemno zielony – dziecko jest wrażliwe, zwłaszcza na sytuacje jakie dostrzega w otaczającym go świecie;
- Jasno zielony – dziecko jest wyciszone, zrównoważone;
- Biały – dziecko lękliwe, przestraszone.

Prawidłowo rozwijające się dziecko rysując używa od 4-6 kolorów. Kolory wybierane przez dziecko nie zawsze są przypadkowe. Dlatego jeśli dziecko stale używa jednego tego samego koloru mimo iż ma do dyspozycji wiele innych barw – jest to dla nas dodatkowe źródło informacji o emocjach lub problemach dziecka.

Edukacja plastyczna łączy ze sobą różne treści, które należą do odmiennych dziedzin wychowania, np. umysłowego, społeczno-moralnego, zdrowotnego czy estetycznego. Wpływa ona na sferę emocjonalno-społeczną dziecka oraz pozwala rozwijać wrażliwość zmysłów, spostrzeganie, wyobraźnię oraz uwagę. Plastyka pobudza myślenie dzieci, usprawnia analizę i syntezę oraz sprzyja porównywaniu i uogólnianiu. Jest pomocna przy wzbogacaniu pojęć odnoszących się do barwy, kształtu, czy budowy przedmiotów. Rozwija mowę dziecka. Pomaga rozwijać zainteresowania, zdolności, umiejętności techniczne, sięgać po nowatorskie pomysły, a przy tym daje dziecku zadowolenie i zaspokojenie jego potrzeb w zakresie poznania, przeżywania i działania. Wychowanie plastyczne w przedszkolu odgrywa bardzo dużą rolę w rozwoju psychicznym, a „jako uniwersalny sposób wspomagania rozwoju dziecka działalność plastyczna spełnia również funkcję terapeutyczną. Odpowiednio zorganizowana, przyczynia się do niwelowania lęków i zahamowań, rozwija pewność siebie, odwagę, wiarę we własne możliwości”

Twórczość plastyczna dziecka będzie bogatsza, jeśli będzie ono miało możliwość zetknięcia się z różnymi przedmiotami i zjawiskami bezpośrednio, dlatego tak ważne jest tworzenie możliwości i klimatu do uzewnętrznienia tego, co dziecko chce wyrazić. Przeżycia pojawiające się w czasie tworzenia mogą być motywacją do podejmowania dalszych wysiłków. Dziecko tworząc odwołuje się do swoich spostrzeżeń, wyraża swoje osady, uczy się niezależności myślenia. Istotne jest, aby działalność artystyczna dziecka miała związek z percepcją otaczającego świata.

Wspólne tworzenie dzieł plastycznych z dzieckiem jest wspaniałą formą spędzania z nim czasu wolnego, która nie tylko doskonale wpływa na jego rozwój, ale daje również możliwość poznania jego marzeń, obaw i trosk.

Opracowała:  
mgr Katarzyna Gańczarczyk

